



Kommunstyrelsen

Ju2016/07760/L6

Remiss - Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71)

Sammanfattning

Härnösands kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet ”Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten”. Det är välkommet att utreda möjligheterna att skynda på processen runt omval och att förtydliga de regler som finns. Det är dock viktigt att poängtera att ansvaret för att snabbare kunna hålla ett omval inte bara faller på valnämnderna i kommunerna, utan även baseras på att valprövningsnämnden kan avge beslut snabbt.

Härnösands kommun delar utredningens slutsatser vad gäller bestämmelserna för omval men inte till fullo de slutsatser som dras gällande den förstärkta valhemligheten.

Härnösands kommuns ställningstaganden

Härnösands kommun:

Tillstyrker förslaget om att det inte bör införas särskilda bestämmelser om röstlängd vid omval

Tillstyrker förslaget gällande förutsättningar för att delta i ett omval för partier och kandidater

Tillstyrker förslagen gällande handläggningen av överklaganden mm

Tillstyrker förslaget om att ett omval till kommunfullmäktige endast avser det antal fasta mandat och utjämningsmandat som tilldelades den eller de valkretsar som är berörda vid det upphävda valet

Övergripande brister

Distribution av valsedlar

Det finns redan idag en stor kritik mot hur distributionen av valsedlar sker. De partier som i föregående val har uppnått en viss andel av rösterna vid de två senaste valen, eller är representerade i landstings- eller kommunfullmäktige har rätt att få valsedlar tryckta. De etablerade partierna får också valsedlar med endast partinamnet på utlagda genom valnämndens försorg på alla tillgängliga röstningsställen. Partierna ansvarar själva för att distribuera namnvalsedlar vilket innebär stora och resurskrävande insatser av partierna. Detta innebär ett stort hinder för nya och icke-etablerade partier att på samma sätt kunna delta i valet. En utredning som ser över valhemligheten borde även ha beretts möjlighet att se över valsedelssystemet i sin helhet.

Upphandling av valskärmar

Om förslaget med nya valskärmar blir verklighet måste det tas fram gemensamma bestämmelser om hur valskärmarna och valsedelsställen ska utformas. Det är inte rimligt att alla 290 kommuner ska göra separata bestämmelser om hur dessa ska utformas. Det skulle riskera att allvarligt påverka förtroendet för valsystemet om de inte utformades lika i alla kommuner. En central upphandling måste ske där kommunerna ges möjlighet att avropa från detta avtal. Inte minst måste aspekten med tillgänglighet kunna säkerställas!

Härnösands kommuns kommentarer till förslagen

4.3.2 Röstlängden

Härnösands kommun instämmer i utredningens slutsats att inga särskilda bestämmelser om röstlängd vid omval bör införas.

Dock känns det viktigt att lyfta problematiken med att inflyttade inte bara nödvändigtvis kommer från andra kommuner än den där omvalet sker. I de fall omval endast sker i en valkrets, finns det en stor risk att vissa medborgare kommer att kunna rösta två gånger i kommunvalet. Först i en valkrets i det ordinarie valet och sedan i en annan valkrets i omvalet.

Fördelarna som lyfts med att fastställa en ny röstlängd vid omval är dock fortfarande större än risken att någon kan komma att få två röster men Härnösands kommun vill fortfarande lyfta frågan.

5.3 Överväganden och förslag

Härnösands kommun menar att förslaget om att placera valsedlarna bakom valskärmarna visserligen skulle ge ett förstärkt skydd för valhemligheten, men att åtgärden kan innebära negativa konsekvenser i form av köbildning, och ökad risk för att kontrollen över ordningen bland valsedlarna försvåras

vilket skulle kunna äventyra säkerheten för den enskilde. Härnösands kommun delar därför inte till fullo de slutsatser som dras gällande den förstärkta valhemligheten. De identifierade riskerna i anslutning till valhemligheten måste dock i alla lägen hanteras vilket bland annat kan ske genom förbättrad ordning i lokalen och tydlig information till såväl röstmottagare som allmänhet.

Det är också mycket viktigt att säkerställa att röstmottagarna kontrollerar och fyller på valsedlar i ställen. Att behöva gå och efterfråga ett visst partis valsedlar blir ett brott mot valhemligheten. Det är viktigt att röstmottagarnas ansvar betonas vid information och utbildning.

Därutöver bör förslaget kompletteras med förändringar i bestämmelserna över valsedlar och vilka partier som har rätt att få dessa upptryckta och distribuerade för att skapa större jämlikhet i systemet mellan de etablerade partierna och de som är nya.

Idag är det endast partivalsedlar som distribueras till vallokaler, valsedlarna med namn på ansvarar partierna själva att de ska distribueras.

Härnösands kommun föreslår även att förslaget kompletteras så att valnämnderna även får ansvaret att distribuera namnvalsedlar och att alla partier som registrerar sin partibeteckning har rätt att få sina valsedlar utlagda genom valnämndens försorg.

Fred Nilsson (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Härnösands kommun